

Projekt: Tvořivá škola, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.4.00/21.3505

Příjemce: Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk, Sportovní 300, 789 63 Ruda nad Moravou

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Předmět: Fyzika, 7. ročník

Sada: 3

Číslo DUM: EU-OPVK-ICT-F1-54

Název materiálu: Archimédův zákon pro plyny.

Autor materiálu: Mgr. Martin Havlíček

Anotace: Prezentace opakuje Archimédův zákon pro kapaliny a aplikuje jej pro plyny. Odvozuje velikost vzlakové síly a podmínky pro vznášení těles v plynu.

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 29. 03. 2012

Ověřující učitel: Mgr. Martin Havlíček

Třída: VII. B

Materiál je určen k bezplatnému používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení.

Jakékoliv další používání podléhá autorskému zákonu.

Tento výukový materiál vznikl v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- cílová skupina (ročník, tematický celek): fyzika 2. st. ZŠ, kapaliny
- forma vyučovací hodiny, pomůcky: dem. i žák. pokusy, plyn do zapalovače, kyveta, bublifuk, dřevěný hranolek
- použité nástroje ACTIV studia:

- popis prezentace a jejího využití:
Odvození Archimédova zákona pro plyny.

U Úkol, nebo experiment

Z Zápis

O Opakování

Obsah:

Archimédův zákon - kapaliny

Bublíny va sklenici - video

Archimédův zákon - plyny

Podmínky vznášení těles v plynu

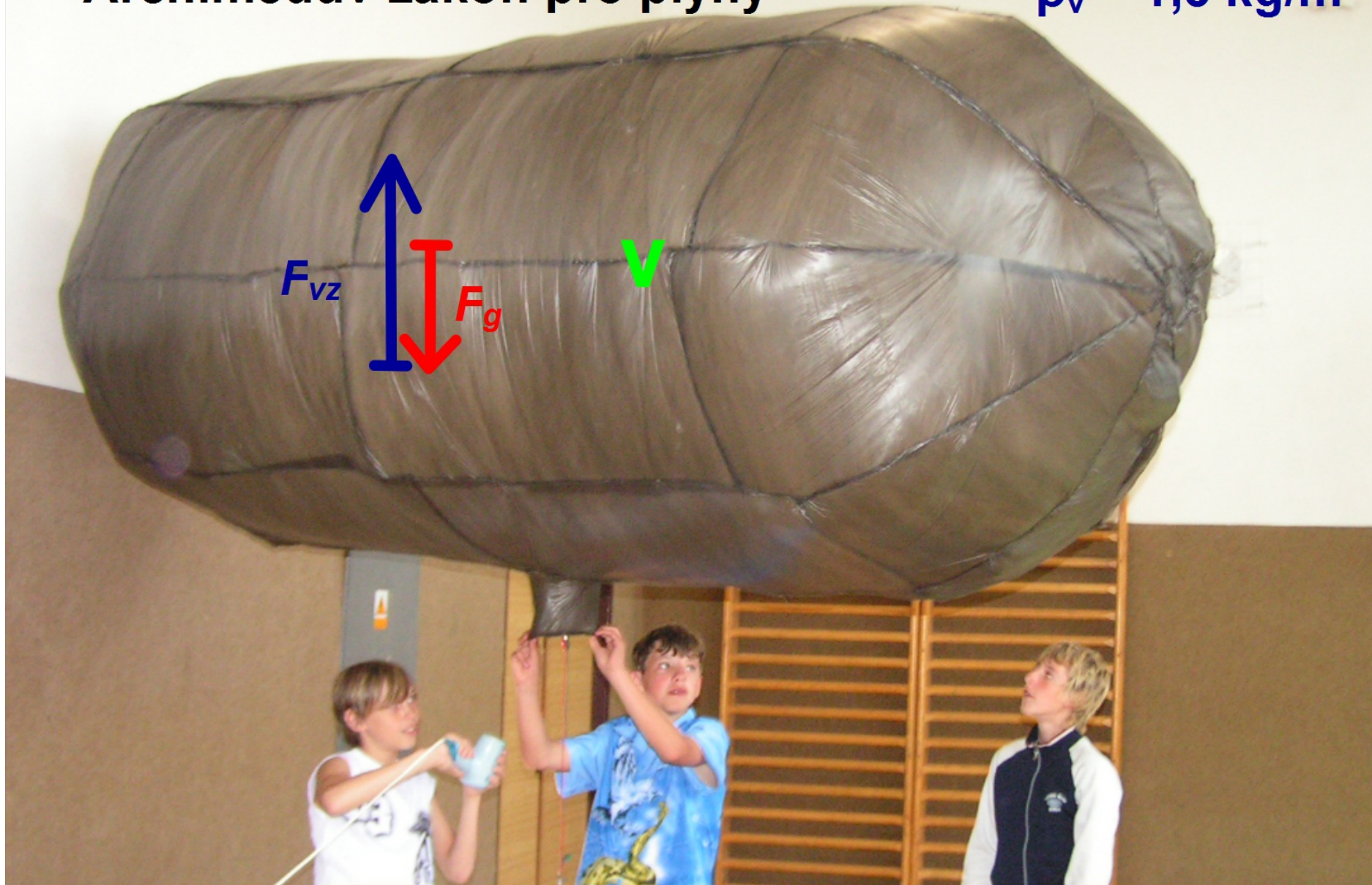
Výpočet vztlakové síly

Archimédův zákon pro plyny

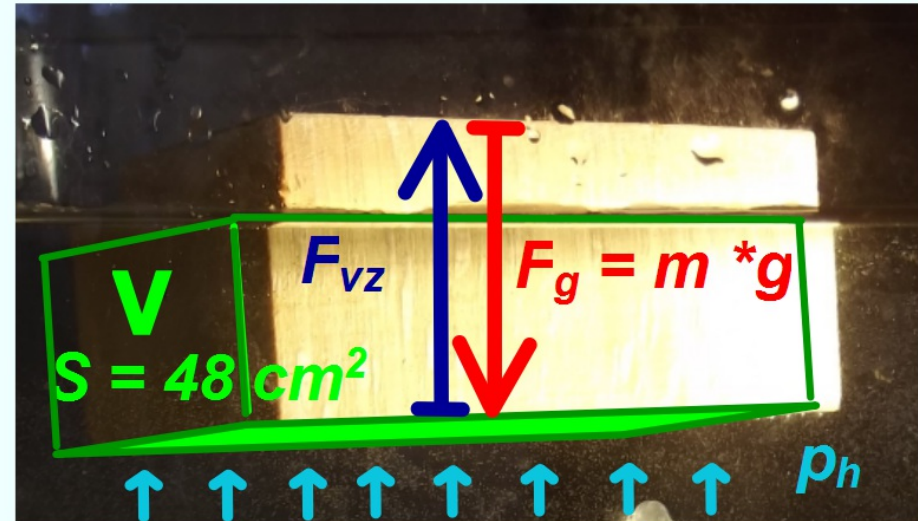
$$\rho_v = 1,3 \text{ kg/m}^3$$

○ Archimédův zákon - kapaliny

1. Napiš, na čem závisí velikost vztlakové síly, která působí na těleso v kapalině.
2. Napiš vzorec pro výpočet vztlakové síly.
3. Napiš znění Archimedova zákona.

Velikost vztlakové síly je přímo úměrná objemu V ponořené části tělesa, hustotě kapaliny ρ a gravitačním zrychlením g .

$$F_{vz} = V * \rho * g$$

Těleso ponořené do kapaliny, je nadlehčováno silou, která se rovná tíze kapaliny tělesem vytlačené.

U Bublina ve sklenici

Video

Z

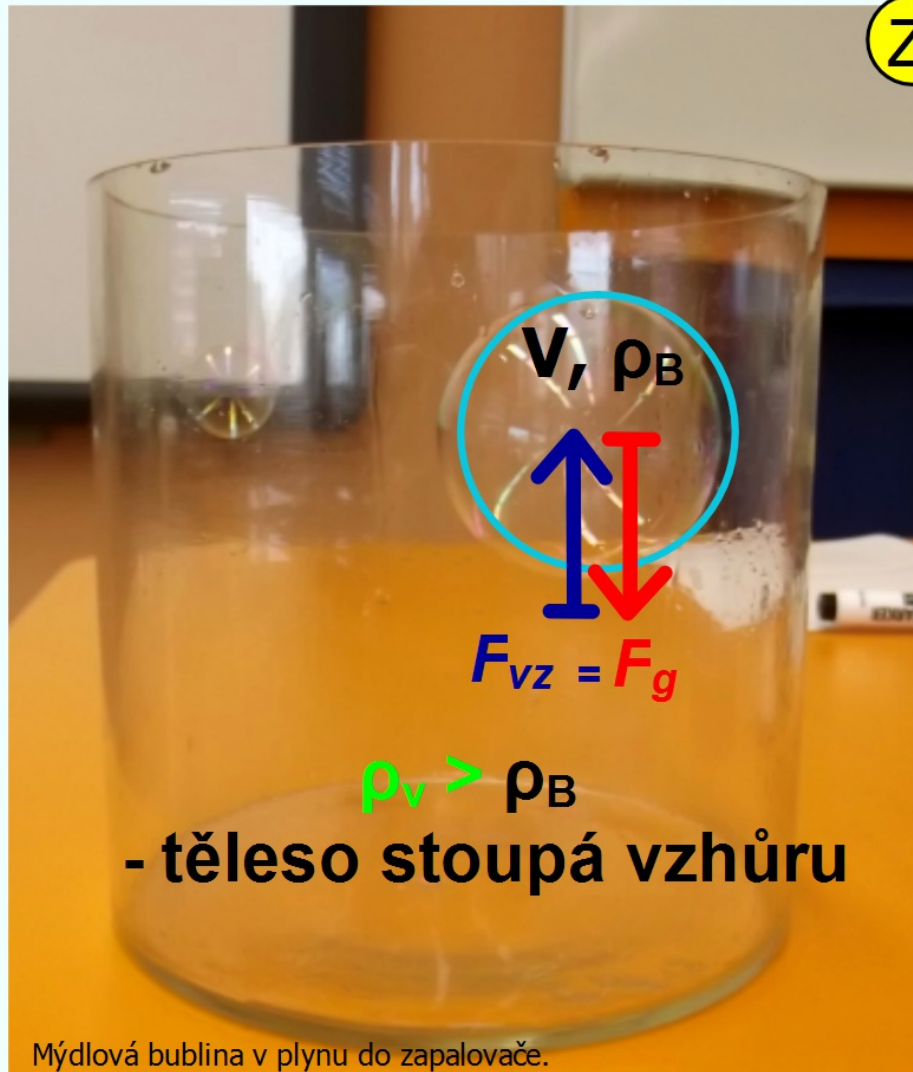
Archimédův zákon pro plyny

U vztlakové síly, která působí na tělesa v plynu, platí stejné zákonitosti jako pro kapaliny.

Velikost vztlakové síly F_{vz} je přímo úměrná objemu tělesa V , hustotě vnějšího plynu ρ_v a tíhové konstantě g .

$$F_{vz} = V * \rho_v * g$$

Těleso ponořené v plynu, je nadlehčováno silou, která se rovná tíze plynu tělesem vytlačené.

Mýdlová bublina v plynu do zapalovače.

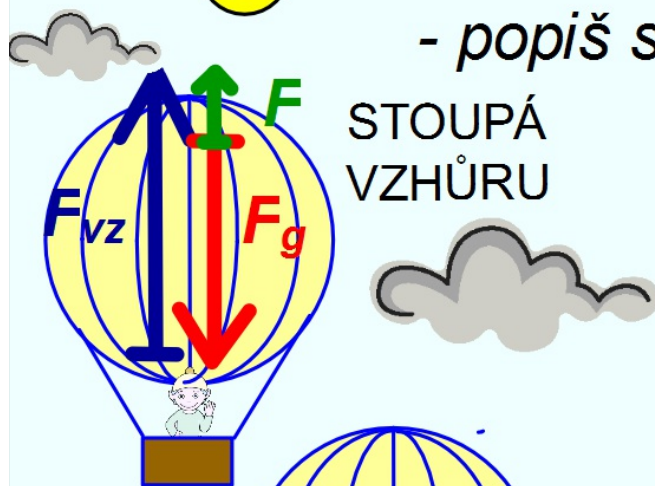
V - objem bubliny ρ_B - hustota plynu v bublině ρ_v - hustota okolního plynu

Z

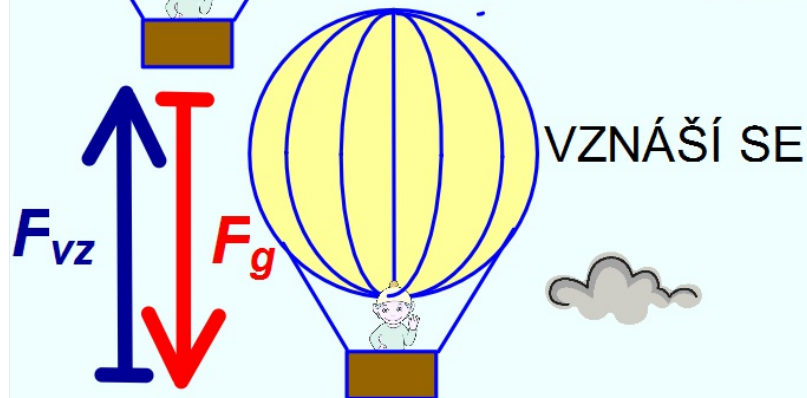
Vznášení těles v plynu

- popiš síly, které působí na jednotlivá tělesa

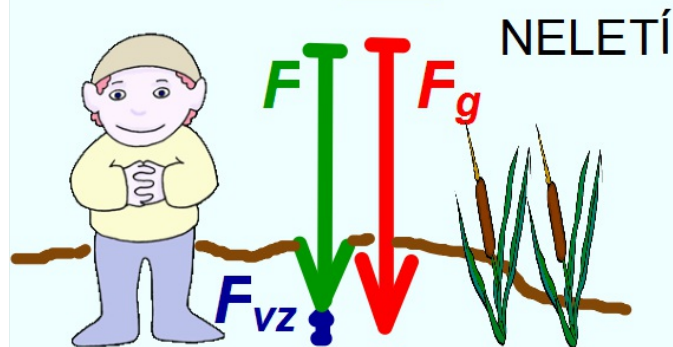
STOUPÁ
VZHŮRU

Těleso stoupá $F_{vz} > F_g$, $\rho_T < \rho_k$
Vztlaková síla F_{vz} je větší, než tíha tělesa F_g . Výsledná síla směřuje proti gravitační síle.

VZNÁŠÍ SE

Těleso se vznáší $F_g = F_{vz}$, $\rho_T = \rho_k$
Síly působící na těleso jsou v rovnováze. Průměrná hustota tělesa je stejná jako hustota okolí.

NELETÍ

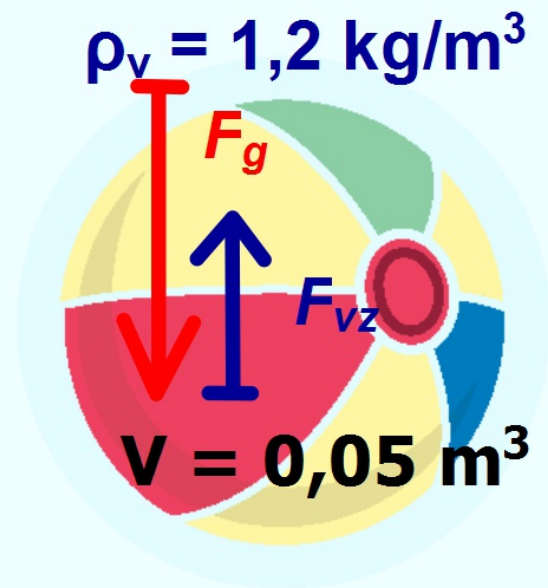
Těleso nestoupá $F_{vz} < F_g$, $\rho_T > \rho_k$
Vztlaková síla F_{vz} je menší, než tíha tělesa F_g . Výsledná síla je ve směru tíhy.

Vypočítejte, jak velká vztlaková síla působí na míč naplněný vzduchem o objemu $0,05 \text{ m}^3$. Hustota okolního vzduchu je $1,2 \text{ kg/m}^3$, $g = 10 \text{ N/kg}$. Hmotnost balónu je $0,5 \text{ kg}$. Proč balón neuletí?

$$V = 0,05 \text{ m}^3$$
$$\rho = 1,2 \text{ kg/m}^3$$
$$m = 0,5 \text{ kg}$$
$$g = 10 \text{ N/kg}$$
$$F_{vz}, F_g = ?$$

$$F_{vz} = V * \rho * g$$
$$F_{vz} = 0,05 * 1,2 * 10$$
$$\underline{F_{vz} = 0,6 \text{ N}}$$

$$F_g = m * g$$
$$F_g = 0,5 \text{ kg} * 10 \text{ N/kg}$$
$$\underline{F_g = 5 \text{ N}}$$

Na velký nafukovací míč působí vztlaková síla $0,65 \text{ N}$. Tíha míče je 5 N .

$F_g > F_{vz}$ - balón tedy nepoletí

Seznam použité literatury a pramenů:

Objekty, použité k vytvoření sešitu, jsou součástí SW Activ Inspire, nebo jsou vlastní originální tvorbou autora.

Autor:

Mgr. Martin Havlíček

Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk

zsroda@zsroda.cz

březen 2012

